

Review

De rubriek 'Review' wil de lezer informeren over recente ontwikkelingen, publicaties en conferenties met betrekking tot het hoger onderwijs. De redactie zal een selectie maken uit de ontvangen stukken en relevant werk in deze rubriek ter kennis meegeven.

Recente ontwikkelingen

Ministerraad akkoord met wetsvoorstel bachelor-master

In juli is de Ministerraad akkoord gegaan met het wetsvoorstel van minister Hermans (OCenW) voor de invoering van de bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs. Het wetsvoorstel is de wettelijke vertaling van de bachelor-masterstructuur zoals beschreven in de notitie *Naar een open hoger onderwijs*. Voor de invoering van de bachelor-masterstructuur krijgen de universiteiten eenmalig 100 miljoen gulden waarvan 50 miljoen gulden in 2001 en 50 miljoen gulden in 2002. (Bron: persbericht OCenW)

Vaardigheden van afgestudeerden Universiteit Maastricht

Afgestudeerden van de Universiteit Maastricht (UM) denken dat ze een aantal professionele vaardigheden beter onder de knie hebben dan hun collega's die aan andere universiteiten zijn opgeleid. Dat blijkt uit onderzoek onder 3.900 afgestudeerde Maastrichtse studenten, uitgevoerd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Universiteit Maastricht. Afgestudeerden van de UM beschouwen zich op tien professionele vaardigheden als competentere dan hun elders opgeleide collega's. Het gaat onder meer om het vermogen om problemen op te lossen; het vermogen om met anderen samen te werken; het bezit van sociale vaardigheden, zoals luisteren en samenvatten; het vermogen om informatiebronnen op adequate wijze te gebruiken; in staat zijn tot zelfstandig werken; het klaarstaan voor collega's; in staat zijn tot planmatig werken; en het vermogen om nieuwe ideeën te produceren om het werk beter te doen. Volgens prof. Schmidt die het onderzoek uitvoerde, zijn het juist deze vermogens die vaak in personeelsadvertenties voor academisch geschoolden figureren, naast de gevraagde inhoudelijke kennis en specifieke beroepsvaardigheden. De genoemde, meer algemene vaardigheden vloeien direct of indirect voort uit het probleemgestuurd onderwijs (pgo) – de onderwijsbenadering waarmee de UM vanaf de start van de instelling in 1974 nationaal en internationaal naam heeft gemaakt. (Bron: persbericht Universiteit Maastricht)

Invloed opleiding ouders op studiekeuze

Drie van de vijf scholieren die doorgaan naar het wetenschappelijk onderwijs hebben ouders met een hogere opleiding. Van een op de drie scholieren die naar het hbo doorgaat, zijn de ouders hoogopgeleid. Dit geldt voor de cohort scholieren dat vanaf 1994 is gaan studeren aan wo of hbo. Die scholieren waren in 1989 brugklasser. Van een op

de vijf van deze brugklassers hebben de ouders een hbo- of universitaire opleiding. Van de studenten aan universiteit of hogeschool heeft dus een veel groter deel hoogopgeleide ouders dan van de brugklassers.

Geneeskunde en rechten zijn de meest 'elitaire' studies. Van de medicijnenstudenten komt tweederde uit een gezin met hoogopgeleide ouders; van een op de zeven zijn de ouders laagopgeleid. Bij economische wetenschappen zijn juist de studenten met lager opgeleide ouders relatief goed vertegenwoordigd: een op de vijf. Bij de hbo-opleidingen zijn leerlingen met hoogopgeleide ouders relatief oververtegenwoordigd in het gezondheidsonderwijs en ondervertegenwoordigd in het agrarisch onderwijs. Het hoger sociaal agogisch en pedagogisch onderwijs telt daarentegen weer meer leerlingen uit lagere milieus.

Van de eerstejaars wo-studenten met ouders met een hogere opleiding haalt 52% hun eerste jaar, tegen 47% van de studenten met ouders met alleen basisonderwijs of een opleiding op mavo-niveau. In het tweede jaar van de studie is dit verschil 24 tegen 18%. Ook na drie jaar universitair onderwijs zijn er meer uitvallers bij de studenten met lager opgeleide ouders.

Bij het hbo valt hetzelfde verschijnsel waar te nemen. Ook daar zijn meer uitvallers onder studenten met laagopgeleide ouders. (Bron: CBS)

Microsoft en Blackboard gaan samenwerken aan e-Learning oplossingen

Microsoft en Blackboard gaan wereldwijd samenwerken aan het herdefiniëren en vereenvoudigen van 'e-Learning' voor studenten en docenten in het onderwijs. Deze samenwerking moet leiden tot de eerste wereldwijde toepassing van .NET-diensten in het onderwijs. 'e-Learning werd tot nu toe tegengehouden door de complexiteit die gepaard gaat met de toegang tot informatie op verschillende systemen die niet goed met elkaar samenwerken,' zegt Bill Gates, chairman en chief software architect van Microsoft. 'We creëren nieuwe mogelijkheden, door de kracht van .NET-technologieën te combineren met de toonaangevende e-Learning applicaties van Blackboard.' De integratie van .NET-technologieën zal onder andere zorgen voor een aanzienlijke vereenvoudiging van verschillende activiteiten, zoals het inloggen op en gebruiken van verschillende websites en tools, het volgen van de voortgang van studenten over meerdere leermiddelen en het samenbrengen van rapportgegevens van verschillende applicaties. (Bron: Microsoft)

Grenzeloos studeren

Studenten kunnen vanaf het studiejaar 2003-2004 met behoud van studiefinanciering een (volledige) studie in het buitenland volgen. Om recht op studiefinanciering te hebben, hoeven zij dan niet meer tegelijkertijd ingeschreven te staan aan een Nederlandse universiteit of hogeschool. Voorwaarde om met behoud van studiefinanciering in het buitenland te kunnen studeren, is dat de kwaliteit van de opleiding van hetzelfde niveau is als in Nederland. Dit geldt voor alle studies binnen de Europese Economische Ruimte (EER). Op termijn wil minister Hermans studenten de kans bieden hun studiefinanciering mee te nemen naar bijvoorbeeld Australië, Canada en de Verenigde Staten. 'Grenzeloos studeren' past in een flexibel studiefinancieringsstelsel dat aansluit bij de heden-

daagse student. Eerder heeft Hermans bijvoorbeeld de termijn waarbinnen studenten hun diploma gehaald moeten hebben op tien jaar gesteld. Ook is de leeftijdsgrens voor studiefinanciering verruimd naar 30 jaar. (Bron: persbericht OCenW)

Inspectie voor het onderwijs publiceert onderwijsverslag 2000

In het hbo zijn de kennis en vaardigheden van afgestudeerden over het algemeen relevant en toereikend om in de praktijk aan het werk te gaan. Bij een kleine 15 procent van de onderzochte opleidingen beoordelen visitatiecommissies de kwalificaties van de afgestudeerden als onvoldoende. De hbo-opleidingen werken serieus aan het verhogen van het niveau van hun programma. Visitatiecommissies hebben namelijk bij veel opleidingen die zij in de eerste helft van 2000 hebben bezocht vraagtekens gezet bij het niveau, de moeilijkheidsgraad en de diepgang van het programma. De contacten die de opleidingen met de beroepspraktijk onderhouden, zijn in vergelijking met vorige jaren weliswaar verbeterd, maar bij ongeveer de helft van de beoordeelde opleidingen nog steeds ontoereikend. In het wo vinden visitatiecommissies het academisch niveau en de studieprogramma's over het algemeen voldoende. Het arbeidsmarktsucces van afgestudeerden is uitstekend. Het onderdeel over hoger onderwijs wordt hier aangeboden: http://www.owinsp.nl/producten/onderwijsverslag_2000/Hoger.pdf

Wageningen Universiteit investeert in RSI-preventie

Het bestuur van de Wageningen Universiteit heeft 2 miljoen gulden uitgetrokken voor RSI-preventie onder studenten. Deze maatregel komt als reactie op het rapport *Inventarisatie RSI en Beeldschermwerk Wageningen UR* dat is opgesteld door de interne Arbo- en Milieudienst. Uit het onderzoek is gebleken dat 84% van de beeldschermwerkplekken op de universiteit slecht of onvoldoende is, terwijl voor studenten alle algemene computerzalen onvoldoende of slecht zijn ingericht. Binnen Wageningen Universiteit heeft 11% van alle beeldschermwerkers aangegeven RSI-klachten te hebben. Een duidelijke risicogroep wordt hierbij gevormd door de jonge promovendi, waarvan 16% aangeeft RSI-klachten te hebben. Verder blijkt dat 82% van de medewerkers, 100% van de promovendi en 90% van de 'afstudeerders' beschouwd moet worden als beeldschermwerker. De investering van het bestuur zal vooral worden gebruikt voor het verbeteren van de inrichting van de beeldschermwerkplekken. Meer informatie: <http://www.wau.nl/pers/01/043.html>

Groei aantal spin-offs België

Uit een omvangrijke studie van de Universiteit van Luik komt naar voren dat de Belgische universiteiten steeds meer *spin-offs* oprichten, ondernemingen die ontstaan vanuit de verschillende faculteiten. Begin jaren tachtig lag het jaargemiddelde op zes, in 1999 waren het er 17 en in 2000 22. De Franstalige instellingen waren de afgelopen vijf jaar actiever dan de Vlaamse. De spectaculaire groei is te danken aan een toegenomen wens bij de universiteiten om de resultaten van onderzoek te vermarkten. Daarnaast moedigt de publieke overheid het oprichten van *spin-offs* aan en zijn verstrekkers van durfkapitaal geïnteresseerd geraakt in universiteiten en het resultaat van hun onderzoek. De activiteiten zijn voor 75 procent geconcentreerd op drie sectoren: nieuwe informatie- en communicatietechnologieën (ICT) (29 %), advies aan bedrijven (25 %) en de farmaceutische industrie en de biotechnologie (21 %). (Bron: *De Standaard*)

Publicaties

Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (2001). *Advies 46. Handelen met kennis. Universitair octrooi beleid omwille van kennisbenutting*. ISBN 90 77005 03 X. De adviesraad roept de overheid op om de universiteiten niet aan te zetten tot het verwerven van méér octrooien. Universiteiten moeten niet op de stoel van ondernemers gaan zitten, want ze beschikken niet over de expertise, het marktinzicht en de middelen om een octrooiportefeuille op te bouwen, te beheren, te beschermen en rendabel te maken. Zij moeten hun kennis ten goede laten komen aan bedrijven die er onder bepaalde voorwaarden octrooi op mogen aanvragen. De voorwaarden die de adviesraad formuleert, houden in dat de bedrijven een redelijke prijs betalen voor de met belastinggeld ontwikkelde kennis, dat defensief gebruik van octrooien wordt vermeden, en dat de openbaarheid van publiek bekostigde kennis wordt gewaarborgd. De samenwerking tussen universiteiten en bedrijven zou een vast onderdeel moeten worden bij de beoordelingen van het universitaire onderzoek. Verder beveelt de AWT aan tot landelijke afspraken te komen over de hoofdlijnen van het sectoraal in te richten octrooi-beleid van de universiteiten, zodat bedrijven niet steeds met een ander beleid worden geconfronteerd.

Boot, C. & Tillema, H. (2001). *Competentiegericht beoordelen in hoger beroepsonderwijs*. Utrecht: Lemma. ISBN 90 5189 930 0

Competentiegericht beoordelen in hoger beroepsonderwijs beschrijft het voortraject en de concrete invoering van een op competenties gestoeld evaluatiesysteem bij het Instituut Small Business van de Saxion Hogeschool Enschede. Met dit evaluatiesysteem, dat bekendstaat onder de naam Educational Development and Assessment System (EDAS), is getracht de discrepantie tussen traditionele toetsvormen en nieuwe onderwijsvormen te ondervangen.

Eerst geven de auteurs een introductie op het achterliggende gedachtegoed van het gehanteerde competentiemodel en identificeren zij de meest relevante competenties. Vervolgens gaan zij in op het portfolio en het development center als ontwikkelings- en begeleidingsinstrumenten. Ten slotte benoemen zij de succesfactoren die bij de ontwikkeling van een dergelijk evaluatiesysteem aandacht behoeven: de rol van het management en van de docenten, de flexibiliteit van de organisatie en de overtuiging bij de student van het nut van de beschreven instrumenten. In het boek komen zowel ontwikkelaars als gebruikers van dit evaluatiesysteem aan het woord.

Zie ook de boekbespreking elders in dit nummer. Het in deze publicatie beschreven project is beloond met de Wynand Wijnen Prijs. Meer informatie over deze prijs: www.pers.unimaas.nl

Dereguleren met beleid: studie naar effecten van deregulering en autonomievergroting. (2000). Den Haag: Onderwijsraad. ISBN 90 34639 053

Deze studie naar de effecten van deregulering en autonomievergroting is gemaakt om een bijdrage te leveren aan het langetermijnbeleid van de minister. Na de uiteenzetting

van een conceptueel model met definities van de centrale begrippen, wordt het overheidsbeleid van de laatste drie decennia beschreven en de effecten van dit beleid, voor zover onderzocht. Ook is een taxatie van risico's en kansen van dereguleringsbeleid gemaakt. Ten slotte geeft de onderwijsraad een eerste aanzet voor verdere vormgeving van dit beleid.

Huisman, J. & Kaiser, F. (red.) (2001). *Fixed and fuzzy boundaries in higher education: a comparative study of (binary) structures in nine countries*. Den Haag: AWT, Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid. AWT-Achtergrondstudie, 19. ISBN 90 34639 118. Ook te downloaden op: <http://www.awt.nl/nl/as19.pdf>

Voor elk van de hogeroponderwijsstelsels betrokken in dit project – Nederland, Oostenrijk, Denemarken, Duitsland, Finland, Vlaanderen, Frankrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk – is de stand van zaken weergegeven met betrekking tot de meest belangrijke scheidingslijnen tussen sectoren en hogeroponderwijsinstellingen in de nationale stelsels. In deze comparatieve analyse worden thematische vergelijkingen gemaakt. De thema's die in de landenbeschrijvingen de leidraad hebben gevormd zijn: input, structuurkenmerken, andere systeemkenmerken (zoals bekostiging, regelgeving, personeel en kwaliteitszorg), output (arbeidsmarktsituatie afgestudeerden) en recente ontwikkelingen. Bij deze thematische vergelijkingen vormt de positie van het Nederlandse hogeroponderwijsstelsel tegenover dat van de andere landen veelal het uitgangspunt. Aan het eind van dit hoofdstuk worden de thematische elementen samengebracht om te reflecteren op de algemene positie van het Nederlandse stelsel ten opzichte van de andere stelsels.

Huisman, J., Maassen, P. & Neave, G. (red.) (2001). *Higher education and the nation state: the international dimension of higher education*. Amsterdam: Elsevier Science. ISBN 00 80427 901

De meeste hoofdstukken uit dit boek zijn eerder gepresenteerd tijdens een aantal conferenties, georganiseerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen met als thema 'naar een Europese Kennisunie'. Aan bod komen: de geschiedenis van de Europese dimensie in het hoger onderwijs, overheidsbemoedigen in de Verenigde Staten, de positie van onderzoek in de Europese Unie, kwaliteitszorg en Europa, privatisering in Nederland, het hogeroponderwijsbeleid van de EU.

Doets, C., Hake, B. & Westerhuis, A. (red.) (2001). *Lifelong learning in The Netherlands: the state of the art in 2000*. Amsterdam: Max Goote Instituut; CINOP. ISBN 90 50033 334

De 'state of the art' van levenslang leren in Nederland wordt in beeld gebracht. Deel 1 geeft een analyse van het (overheids)beleid van de laatste jaren. Deel 2 gaat in op de onderwijskundige implicaties van levenslang leren en het aanbod ervan. Deel 3 besteedt aandacht aan de vraag naar en de participatie van volwassenen aan onderwijs en scholing. Deel 4 bevat een aantal conclusies.

Wende, M. van der & A. Lub (2001). *De beleidsontwikkeling en implementatie van het bachelor-master systeem in het Nederlandse hoger onderwijs: een vervolgonderzoek*. Enschede: CHEPS, University of Twente.

De conclusie van de onderzoekers is dat de bachelor-masterinvoering zeer pro-actief en

voortvarend ter hand wordt genomen. Het doordenken van bepaalde zaken en het afstemmen van het aanbod zou beter kunnen. De bevindingen staan op: <http://www.utwente.nl/cheps/publications/>

Webpagina's

Boek.nieuw: site waar boekenprijzen en levertijden van alle grote virtuele en fysieke boekwinkels worden vergeleken.

<http://www.boek.nieuw.nl>

Cito: informatie en kennis op het gebied van toetsing en evaluatie.

http://www.cito.nl/pok/kc/eind_fr.htm

Discussiewebsite van Nature

Website van Nature waarop in het Engels gedebatteerd kan worden over het wetenschappelijk publiceren, met name over de invloed van het web op het publiceren van onderzoek.

<http://www.nature.com/nature/debates/e-access>

Edusite: informatie op het gebied van ict en onderwijs bij elkaar:

<http://www.edusite.nl>

IP-telefonie: via de website van het bedrijf Rits Tele.com kan iedereen met een moderne pc met geluidskaart en microfoon gratis telefoneren met een aantal landen.

<http://www.ritstele.com/>

Internetwoordenboek

De website van Kennisnet, het netwerk dat scholen, musea en bibliotheken met elkaar verbindt, biedt online een woordenboek aan met termen op het gebied van internet, SMS en chat. <http://internetwoordenboek.kennisnet.nl/>

Interedu website met informatie en advies over studeren in het buitenland.

<http://www.interedu.com>

ICO (Interuniversitair Centrum voor Onderwijskundig onderzoek)

<http://projects.edte.utwente.nl/ico/>

Ministerie OCenW

<http://www.minocw.nl/index.html>

NetUit

Alle recent in Nederland verschenen boek- en tijdschrifttitels in één oogopslag raadplegen? Zie http://www.kb.nl/kb/netuit/nl/frameset_zoeken.html

Resource Discovery Network Virtual Training Suite
Site waar studenten en werknemers kunnen leren hoe ze efficiënt online informatie kunnen vinden binnen een bepaald specialisatiegebied.
<http://www.vts.rdn.ac.uk/>

Startpaginadochters met relevante links voor hoger onderwijs en wetenschap.
<http://hbo.pagina.nl/>
<http://universiteiten.pagina.nl/>
<http://wetenschap.pagina.nl/>

Surfcahier: gratis (web)tijdschrift over netwerkdiensverlening en informatie- en communicatietechnologie in het hoger onderwijs en onderzoek.
<http://www.surf.nl/cahier/>

Conferenties

29-30 oktober 2001

5^e Nationaal Onderwijs Congres (NOC), Ede. Op de agenda staan thema's zoals: competentiegericht leren en leren binnen elektronische leeromgevingen, accreditatie, fusies, internationalisering en de BaMa-structuur.
Informatie: <http://www.edusite.nl/edusite/agenda/9061>

14 november 2001

Dualisering in het hoger onderwijs : de integratie van studeren en werken, Rotterdam. Dualisering kent een aantal verbindingen tussen HBO en WO, ook al is de impact van dualisering binnen het WO een totaal andere dan in het HBO. Daarom zijn er WO- en HBO-specifieke parallelsessies.
Informatie: <http://www.sbo.nl/duaal.htm>

20 november 2001

Workshop Afstandsonderwijs: Grensverleggend Digitaal, Universiteit Leiden. De actuele Leidse en internationale ontwikkelingen binnen het digitaal afstandsonderwijs worden op een rij gezet.
Informatie Frencken@ICLON.leidenuniv.nl

22-24 november, 2001

Bringing Information Technology to Education (BITE), Technische Universiteit Eindhoven, Eindhoven.
Informatie: <http://www.bite2001.nl>

27-28 november 2001

SURF Onderwijsdag 2001, World Trade Center, Rotterdam. De tweede dag is de eigenlijke Onderwijsdag met een informatiemarkt en een congres. De eerste dag is een 'preconference', waar dieper wordt ingegaan op een aantal onderwerpen.
Informatie: <http://www.surf.nl>

28-30 november 2001

Online Educa Berlin. Internationale conferentie over Technology Supported Learning & Training, Berlijn, Duitsland.

Informatie: www.online-educa.com

6-8 december 2001

13^e jaarlijkse EAIE-conferentie (European Association for International Education) met als thema 'International education: realising human potential', Tampere, Finland.

Informatie: www.eaie.org/CONF2001/

10-11 december 2001

Internationalisering in het hoger onderwijs, Eindhoven.

Van een aantal ontwikkelingen zijn de consequenties voor ons hoger onderwijs nauwelijks te overzien. Wat zijn de effecten van de bachelor-master structuur? Betekent deze ontwikkeling het einde van het binaire stelsel? Hoe gaat accreditatie eruit zien? Wat zijn daar de gevolgen van en voor wie? Deze twee dagen bieden u inzicht in een aantal mogelijke toekomstbeelden. U krijgt ruimschoots de gelegenheid om te reflecteren op die beelden.

Informatie: www.sbo.nl/internationalisering.htm

12-14 december 2001

Excellence, Enterprise & Equity: competing challenges for higher education, Universiteit Cambridge.

Jaarlijkse SHRE Conferentie

Informatie: www.srhe.ac.uk/annualconf2001/cambridge1.htm

2-4 september 2002

'The new educational benefits of ICT in higher education', Rotterdam. Conferentie over de rol van de Europese Unie in het stimuleren van E-leren in Europa. Organisatie in handen van: OECR, Erasmus Universiteit, CHEPS en Stichting SURF.

Meer informatie: <http://www.oecr.nl/conference/>

Deze rubriek werd verzorgd door Liesbeth Ruijs (werkzaam bij het otec, Open Universiteit Nederland) en Marwine van der Molen (werkzaam bij cheps, Universiteit Twente). Mededelingen, publicaties en andere zaken kunnen aan de redactie worden voorgelegd ter verschijning in deze rubriek, door mailing aan Liesbeth Ruijs, Open Universiteit Nederland, otec, Postbus 2960, 6401 DL Heerlen; e-mail: liesbeth.ruijs@ou.nl, of aan de redactiesecretaris onder vermelding van: TvHO Review.

Aankondiging

Studentgericht onderwijs & probleemgestuurd onderwijs *Betekenis, achtergronden en effecten*

Filip Dochy, Mien Segers, David Gijbels en
Piet Van Den Bossche
ISBN 90 5189 934 3 / ca. 250 blz. /
ca. f 65,00 / ca. € 29,50 / najaar 2001

Studentgericht onderwijs & probleemgestuurd onderwijs biedt een rijke bron aan informatie aan iedereen die onderwijsvernieuwingen op zijn agenda heeft, zowel vanuit een onderwijsvoerend, -coördinerend als onderwijsontwikkeland perspectief.

Docenten vinden er concrete informatie over hoe het probleemgestuurd onderwijs de constructivistische visie op leren concreetiseert en welke meerwaarde verwacht kan worden bij de implementatie ervan in het eigen curriculum.

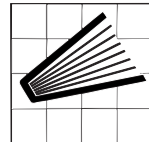
Voor het management van opleidingen geeft het boek antwoord op de kosten-baten vraag: welke effecten verwacht mogen worden en welke investeringen hiervoor nodig zijn in termen van veranderingen in het curriculum.

Studenten in onderwijskundige opleidingen en lerarenopleidingen krijgen een voorbeeld van de vertaling van recente inzichten over effectief leren in de kenmerken van het probleemgestuurd onderwijs.

Bestellingen:
Postbus 3320
3502 GH UTRECHT
Tel.: 030 - 254 56 52
Fax: 030 - 251 24 96
E-mail: infodesk@lemma.nl
Internet: www.lemma.nl

Al onze uitgaven zijn verkrijgbaar
via de boekhandel

UITGEVERIJ

LEMMA

Competentiegericht beoordelen in hoger beroepsonderwijs

Co Boot en Harm Tillema

ISBN 90 5189 930 0 / 69 blz. / f 24,50 / € 11,12

Competentiegericht beoordelen in hoger beroepsonderwijs beschrijft het voortraject en de concrete invoering van een op competenties gestoeld evaluatiesysteem bij het Instituut Small Business van de Saxion Hogeschool Enschede. Met dit evaluatiesysteem, dat bekendstaat onder de naam Educational Development and Assessment System (EDAS), is getracht de discrepantie tussen traditionele toetsvormen en nieuwe onderwijsvormen te ondervangen.

Eerst wordt een introductie gegeven op het achterliggende gedachtegoed van het gehanteerde competentiemodel en worden de meest relevante competenties geïdentificeerd. Vervolgens gaan de auteurs in op het portfolio en het development center als ontwikkelings- en begeleidingsinstrumenten. Ten slotte worden de succesfactoren benoemd die bij de ontwikkeling van een dergelijk evaluatiesysteem aandacht behoeven.

Dit boek kan als voorbeeld dienen voor opleidingen waar de zelfverantwoordelijkheid van de student en differentiaties in leerwegen hoog in het vaandel staan. Het boek is bedoeld voor beleidsmakers, onderwijscoördinatoren, docenten, opleidingsmanagers van HBO-instellingen, studenten en anderen die geïnteresseerd zijn in competentiegericht onderwijs.

De Saxion Hogeschool Enschede heeft voor het in het boek beschreven project de Wynand Wijnen Prijs 2001 toegekend gekregen.

Bestellingen:
Postbus 3320
3502 GH UTRECHT
Tel.: 030 - 254 56 52
Fax: 030 - 251 24 96
E-mail: infodesk@lemma.nl
Internet: www.lemma.nl

Al onze uitgaven zijn verkrijgbaar
via de boekhandel